

MÉSZÁROS PÉTER FORDÍTÓI ÉS FILOLÓGIAI PORTFÓLIÓ

EDDIGI MUNKÁK FELSOROLÁSA

Stölzel, Gottfried Heinrich: Passions-Oratorio (1720) - modernizálás, fordítás
Georg Philipp Telemann (1681 - 1767) : Du aber, Daniel, gehe hin - modernizálás, fordítás
Georg Philipp Telemann (1681-1767): Die Auferstehung und Himmelfahrt Jesu (1760)
modernizálás, fordítás
Georg Christoph Strattner (c 1645-1704): Du Hirt Israel höre - modernizálás
Georg Christoph Strattner (c 1645-1704): Drei sind die da Zeugen - modernizálás
Georg Christoph Strattner (c 1645-1704): Barmhertzig treuer Gott - modernizálás
Georg Christoph Strattner (c 1645-1704): Ach Vater - modernizálás
Georg Christoph Strattner (c 1645-1704): Ihr Himmelsfeste - modernizálás, fordítás
Gregor Joseph Werner (1693-1766): Der gute Hirt - szöveggondozás, modernizálás, fordítás
Graun-Bach-Telemann-???: Pasticcio-Passio - modernizálás, fordítás

GREGOR JOSEPH WERNER: DER GUTE HIRT - A MUNKAFOLYAMAT BEMUTATÁSA

A kézirat

A mű kéziratos formában maradt fent. A kézírás a korabeli német kézírás, az ún. Kurrentschrift. Ez nagyban különbözik a mai kézírástól, így annak átírása komoly szakértelmet igényel.

Példa a partitúrából, az első szöveges rész

Az átírás

A mű szövegét mai antikva betűkre való átírásban kapom meg, ám az a kézírás nehéz olvashatósága miatt gyakorta érthetetlen, helytelen vagy éppen hiányos. Az átíró némi javítást eszközöl, ez azonban legtöbbször csak az egyértelműen régi ortográfiát érinti.

A fenti részlet és az azt követő rész szövege, olyan formában, ahogyan azt az átírást végző átadja:

SCENA 1.

das verlorne Schöfflein

Wolan lasst uns mit Rosen krönen; solang sie in der Floor noch stehn'; und auch die gold'ne Zeit will gönnen; soll als nach unsren Glysten gehn. Weill Gott ja selbst den Menschen Kindern die Erd zum Eigentum gegeb'n; so soll uns an vergnügten leb'n; kein Traurigkeit noch Leid verhindern; ja all erwünschte Lust und Freud muß dienen zur Ergötlichkeit. Der G'schmack soll süsse Frücht geniessen; Der Gruch auch voller Basan sein; und was der Füllung könt' vertrüssen; mit Schmerzen, Angst, Qual oder Pein; dies alles muß von uns abweichen; nur das wär g'wünschte Lust erreichen; daß Ohr soll sein Vergnüen haben; an schmeichel Wort und Saitenton; die Augen müssten sich auch laben an dem was sie vergnügen kann.

A filológiai munka

1. Az első lépés a szövegekönyv létrehozása. Ha nem partitúrából dolgozik az átíró, akkor a szólamkották sorrendjében kapom meg a szöveget. Így össze kell állítani a tételek sorrendje és a kották alapján a szövegekönyv helyes sorrendjét. A *Gute Hirt* esetében partitúra maradt fent, így ez a lépés itt kimaradt.

2. A következő feladat a szöveg modernizálása, gondozása és előadásra alkalmas formába öntése.

A fenti szövegrész esetében a következő feladatok elvégzése történt:

- A rímek alapján a sorok meghatározása
- A helyesírás mai normáinak megfelelő szöveg létrehozása
- A központosítás elvégzése

Így a következő modern szöveg született meg:

Wohlan lasst uns mit Rosen krönen
solang sie in der Flur noch stehn',
und auch die gold'ne Zeit will gönnen,
soll als nach unsren G'lüsten gehn.
Weil Gott ja selbst den Menschen Kindern
die Erd zum Eigentum gegeb'n,
so soll uns an vergnügtem Leb'n
kein Traurigkeit noch Leid verhindern,

ja all erwünschte Lust und Freud
muss dienen zur Ergötzlichkeit!
Der G'schmack soll süße Frücht' genießen,
der G'ruch auch voll vom Balsam sein,
und was der Füllung könnt' verdrießen
mit Schmerzen, Angst, Qual oder Pein,
dies alles muss von uns abweichen,
nur das wär g'wünschte Lust erreichen.
Das Ohr soll sein Vergnügen haben
an Schmeichelwort und Saitenton,
die Augen müssten sich auch laben
an dem, was sie vergnügen kann.

3. A következő lépés a különösen problémás esetek megoldása. Ez párhuzamosan zajlik a fordítói munkával. Az átírás során adódnak olyan eredmények, amelyek értelmetlenek, nem létező szót jelölnek. Ezek azonban lehetnek tájnyelvi szavak is; régebbi, más kiejtést követő írásmód miatt nehezen visszakövethető formák; esetenként a kézirat is lehet hibás, de az is lehet, hogy az átíró olvassa félre az egyébként is nehezen olvasható kéziratot.

Ilyenkor a kéziratban meg kell keresni az adott részt, meg kell próbálni más megoldásokat keresni, néha egészen elszakadni az eredeti írásképtől, hogy előadható szöveget hozzunk létre. Gyakorta segít a kottakép, mert az a szótagok számáról és a hangsúlyos szótagok helyéről biztos támpontot ad. Ezért is szükséges a munkához zenei képzettség is.

Néhány példa

DER PILGER (Recit):
Du daurest nicht, mein Kind,
wie länger man dich höret,
je größer sich vermehret
ein hitzige Begierd,
um dir nur deinen Willen
mit Rat und Tat zu stillen,
damit du nach verlangen
auch Echist könnt'st
umfängen
dein süße liebes Bürd.

Az aláhúzott szó nem létezik a németben, az átíró nagy kezdőbetűt javasol, jóllehet a szövegben ez nem látszik. A szövegkörnyezet és a hangok száma alapján kétszótagos szó kell. Így az alábbi megoldás mellett döntöttem:

damit du nach Verlangen
auch ehest könnt'st umfängen
dein süße Liebesbürd.

Ich merke schon, du seiest
jener Wandersmann,
so mir vor etlich Jahren
so heftig zue gestrafen
begibe dich von Damien,
tue mich darmit verschonen,
wann du nicht willst erfahren,
das alle diese Wort
aufs Schäfe werden g'rochen.

Az aláhúzott szó sem létezik köznévként, tulajdonnév itt értelmezhetetlen volt. Ráadásul a kotta alapján látszott, hogy itt is kétszótagos szó kell, a kontextus alapján egy jó megoldás adódott:

Ich merke schon, du seiest
jener Wandersmann,
so mir vor etlich Jahren
so heftig zu gestrafen.
Begibe dich von dannen,
tue mich darmit verschonen,
wenn du nicht willst erfahren,
dass alle diese Wort
aufs Schäfe werden g'rochen.

Fordítás és értelmezés

A szöveggondozás munkája természetesen párhuzamosan zajlik a fordítással, hiszen a szöveg értelméből lehet sokszor a helyes eredeti szavakra következtetni. A fordításkor a legfontosabb szempontok a következők:

- a magyar szöveg a lehető legközelebb legyen a német eredeti szóhasználatához
- csak annyira legyen archaizálva, amennyire azt a szóhasználat megköveteli, de ez a megértést ne zavarja
- a magyar szöveg ne akarja a rímeket visszaadni, mert nem műfordítási céllal, hanem értelmezési, megértési céllal születik
- a kiindulási nyelv bonyolult és összetett mondatszerkezeteit értelmezve egyszerűsítse

A 18. századi vagy esetenként korábbi nyelvállapot miatt gyakran jegyzetekkel látom el a fordítást, hogy az előadó számára pontosan érhető legyen, hogy melyik szó mit és miért jelent.

DER PLIGER (Aria 2.da.)

Ach schiegle dich, mein Geist
betracht', wer dieser ist,
so dir nacheilt ganz unverweilt,
nur dich mit Lieb zu fangen.
Es ist der gute Hirt,
er suchet mit Begierd',

A zarándok
Ah, lásd hát, én lelke,
tekints arra,
ki minden késlekedés nélkül utánad siet,
hogy aztán szeretetével rabul ejtsen.
Ő a jó pásztor,
kinek minden vágya az,

Megjegyzés [M1]: odatekint,
leskelődik, bandzsit

dass du von Leid
mögst in die Freud
zur Seeligkeit gelangen.

Verlasse doch die **schneide** Welt,
so **dir** mit List und Trick **nachstellt**,
sie heuchelt nur und schmeichlet zu
dich dermal eins zu stürzen.
So mache dich dann auf,
mit hurtig schnellem Lauf,
verlass', die sind gleich jetzt gestern,
die Zeit möcht sich verkürzen. (Da capo)

DER GUTE HIRT (Recit:)

Ach Schäflein, komme doch,
hör einmal meine Stimm',
und nehm' auf dich mein süßes Joch,
es ist ja leicht und ring.
Ich will dich auf den Armen
mit kindlichem Erbarmen
zu meinem Vater tragen.
So neige doch dein Ohr zu mir,
dann ich **verschmach** nur Lieb'sbegehr,
ach höre doch mein Klagen!

hogya téged a szenvedésből
a Mennysország
örömébe vezessen.

Hagyd el a hitvány világot,
mely téged csalással és ámtással becserkész,
megtéveszt csak és hízeleg,
hogya aztán egyszer csak romokba döntsön.
Így hát kelj fel,
és sietve gyors léptekkel
hagyd ott, ki már a múlté,
egyre kevesebb az idő!

A jó pásztor
Ah, báránykám, jöjj hát,
halld meg végre hangomat,
és vedd magadra édes igám,
hisz az igazán könnyű, súlya is alig.
Saját kezemen szeretnélek téged
gyermeki könyörületességgemmel
az Atyámhoz vinni.
Fordítsd hát füledet hozzám,
mert csak szeretetedre szomjazom,
ó, hallgasd meg az én panaszom!

Megjegyzés [M2]: Negatív- schneid und übel

Megjegyzés [M3]: nachstellen + D volt régen

Megjegyzés [M4]: becserkész

Megjegyzés [M5]: verschmachten létezik t nélkül is - szükségét szenved, leginkább étel-italt, és ebben elszárad, elpusztul, régen átvitt értelemben is.

Együtműködés a kottaszerkesztővel, lektorálás

A munka folyamán, ahogy elkészül a kész, gondozott szöveg, a kottaszerkesztővel szoros együtműködés kezdődik. A modern kotta elkészítése során derül ki, hogy ha valahol kevesebb szótagból áll a szöveg, mint a dallam, vagy éppen hosszabb, mint kellene. Ilyen esetekben újra a szöveghez kell nyúlni, és előadható megoldást javasolni.

További fontos munka az elkészült kottaanyag lektorálása, az esetleges gépelési és más jellegű hibák javítása.

Együtműködés az előadókkal

Az elkészült kotta előadásakor további interpretációs kérdések merülnek fel: akár a szövegértelmezés, akár a szótagok elosztása, vagy a modernizáció, esetenként a kiejtés terén. Ilyenkor is szükséges a szöveggondozó és fordító munkája. A fenti Werner-művet A Zeneakadémián [2019. január 8-án előadták](#) és lemezre is vették. Így a munka a mű modern kori bemutatójának elengedhetetlen feltétele volt.

MELLÉKLET: A TELJES MODERNIZÁLT SZÖVEG FORDÍTÁSSAL ÉS JEGYZETEKKEL

Oratorium

DER

so eifrig in sein Schäflein verliebte
zugleich wegen dessen Verlust
höchst betrübte
anbei mit größter Sorg und Fleiß
allwegeherum suchende

GUTE HIRT

Dargestellt in einer musikalischen Trauer

Scen und abgesungen
bei dem heiligen Grab
In Hoch-Fürstl. Esterhasyscher
Schlosskapellen in Eisenstadt
den 28 März Anno 1739

In die Musique versetzt
durch Gregorium Josephum Werner
de Zeit Hoch-Fürstl: Kapell-Maister
alda

Ex Partibus
Joannis Georgy Thonner

Oratorium

A

bárányakáját hõn szeretõ,
és annak elvesztése miatt
mindenek felett szomorú,
amellett azt a legnagyobb gonddal
és odaadással mindenütt keresõ

JÓ PÁSZTOR

Zenei szomorújátékban ábrázolva

Rendezve és elõadva
a Szent Sírnál,
az Esterházy-fõherceg
kastélyának kápolnájában
1739. március 28-án

Megzenésítette
Gregor Joseph Werner
fõhercegi zenekarvezetõ

Joannis György Thonner
kottáiból

SCENA 1.

Das verlorne Schäflein
Wohlan lasst uns mit Rosen krönen
solang sie in der Flur noch stehn',
und auch die gold'ne Zeit will gönnen,
soll als nach unsren G'lüsten gehn.
Weil Gott ja selbst den Menschen Kindern
die Erd zum Eigentum gegeb'n,
so soll uns an vergnügtem Leb'n
kein Traurigkeit noch Leid verhindern,
ja all erwünschte Lust und Freud
muss dienen zur Ergötzlichkeit!
Der G'schmack soll süße Frücht' genießen,
der G'ruch auch voll vom Balsam sein,
und was der Füllung könn't verdrießen
mit Schmerzen, Angst, Qual oder Pein,
dies alles muss von uns abweichen,
nur das wär g'wünschte Lust erreichen.
Das Ohr soll sein Vergnügen haben
an Schmeichelwort und Saitenton,
die Augen müssten sich auch laben
an dem, was sie vergnügen kann.

ARIA 1.a.

Nun ihr Blumen auf den Feldern
reichet euren G'ruch nach Gust.
Auch ihr Lämmer in den Wäldern
machtet neue Augenlust,
dass die Sinnen nach beginnen,
jeder Zeit vergnüget sein,
zeigt euch allen zu Gefallen,
ob es schon nur auf den Schein.

Nachtigall, die du vor allen
in der Singkunst Meister bist,
lasse deine Stimm erschallen,
die dem Ohr annehmlich ist!
Süße Trauben tu' erlauben,
du geliebter Rebenstock
und mit Scherzen alle Herzen
in dein falsches Netze lock. (DA CAPO)

SCENA 2.da

(Recit)

Der gute Hirt
Wie? Was höre ich?
Soll dies mein Schäflein sein,

Első jelenet

Az elveszett bárány
Fel hát, koronázzuk fejünket rózsával,
míg azok még a mezőn virulnak!
És amíg az aranykor megadja,
történjék minden a mi élvezetünkért!
Hisz Isten az emberek fiainak
a Földet tulajdonul adta,
így hát a gondtalan élet folyását
ne gátolja se szomorúság, se szenvedés!
A hőn áhított élv és öröm
szolgálják mind a gyönyört!
A nyelv élvezze az édes gyümölcs ízét,
töltsön el mindent balzsamos illat,
és mi ezek teljességét megronthatná:
bánat, félelem, szenvedés vagy kín,
kerüljön el mind minket,
hogy az annyira vágyott élvezetet kiélhessük.
A fület kényeztesse
hízalgó szó és a húrok hangja,
a szemet üdítsde fel
mindaz, miben csak gyönyörködhetik az ember.

Ária

Ti virágok a mezőkön,
áraszthatok aromás illatokat!
Ti is, bárányok az erdőn,
adjatok új gyönyört a szemnek,
hogy az érzékek újra és újra,
minden időben eltéljenek élvezettel.
Mutassátok magatokat mindenki tetszésére,
még ha mindez csak illékony szépség.

Csalogány, ki mindenkit túlszárnyalva
az énekművészet mestere vagy,
hallasd hangod,
mely a fülnek oly kellemes!
Édes szőlőt adj,
te kedves szőlővessző,
és tréfával minden szívet
hamis csapdádba csalj.

2. jelenet

Recitativo

A jó pásztor
Hogy mit hallok?
Tán a báránykám lenne ez?

Megjegyzés [M6]: nur auf den Schein -
látzólag,

so mir sahen so viel Pein
in seiner Kindheit machet,
und doch zu allen lachet?
Ja, ja, wie ich vernimm,
so kenn' ich seine Stimm',
ich will auch nicht nachlassen,
dasselbig auszuführ'n,
ganz mildiglich umfassen,
und zu mein' Vater führ'n.
Schäflein, Schäflein,
ach kehre doch zu mir!

(SCENA 3.tia.):

DER PILGER

O schönster Jüngling mein,
was machest du allhier?
Wie kommst du in den wüsten Wald,
und weinst also schmerzlich,
dass es durch Berg und Tal erschallt,
du dauerst mich recht herzlich?
Wie sind doch deine Füßlein zart
sogar bluttrieffend worden?
Ich merk', du seist von edler Art,
ei, tu' mir doch antworten!

DER GUTE HIRT:

So höre dann mein Wandersmann,
und nehme es wohl zu Herzen!

DER PILGER:

Erzehl' mein Kind, dann ich empfind
bereits schon große Schmerzen.

DER GUTE HIRT:

Mein Vater hatte hundert Schaf,
woran er sich ergötzte,
nur eins hievon, dies ging verlor'n,
so er am höchsten schätzte:
die übrige sind wohl verwart',
die finden sicher Weide,
nur dieses Schäflein Ungert
macht, dass ich so viel leide.
Drum hab' ich mich ganz williglich
zum Bürgen auserkoren,
und selbst verpflichtet', auf dass nur nicht
sein Schäflein würd' verloren.

DER PILGER:

Kit láttam, ahogy fiatalkorában
nekem oly sok kínt okozott,
és most mindenem csak nevet?
Igen, igen, ahogy ezt hallom,
megismerem az ő hangját.
Nem teszek le arról,
hogy őt terelgessem,
egészen gyengéden átkaroljam,
és végül Atyámhoz vezessem.
Bárányom, báránykám,
ah, térj hát vissza hozzám!

3. jelenet

A zarándok

Ó, szépséges ifjú,
mi járatban vagy épp errefelé?
Hogyhogy a vad erdőben jársz,
és oly fájdalmasan zokogsz,
hogy az hegyen-völgyön át hallatszík,
s ez szívemet igaz fájdalommal tölti el?
Hogyan lett még a gyengéd
lábacsád is véres?
Látom, nemes házból való vagy,
válaszolj hát nékem!

A jó pásztor

Halld hát ezt, én vándorom,
és érezd át a bánatom!

A zarándok

Mesélj, gyermekem, mert már
most nagy fájdalom tölt el!

A jó pásztor

Atyámnak száz báránya volt,
melyekben gyönyörködött,
de egy közülük elveszett, épp az,
amelyiket a legnagyobbra tartotta:
a többi mind megvan,
azok biztos legelőt értek,
ez a bárány azonban csúnya dolgokat
művel, amitől én sokat szenvedek.
Ezért teljesen önszántamból
magam kezesnek választottam,
és ígéretet tettem, hogy nem hagyom,
hogy a báránykája elveszen.

A zarándok

Megjegyzés [M7]: sohenről - sahen

Megjegyzés [M8]: sajnáittal tölt el

Mein, sag doch an,
wer bist du dann,
und wer ist deines Vater?

DER GUTE HIRT:
Mein Vater ist so reich,
dass ihm sonst keiner gleicht,
er hat die Diener an der Zahl
bei tausend, und mehr tausendmal
zu seinen Dienst bereit.

DER PILGER:
Wohl groß und übergroß ist
diese Herrlichkeit.

DER GUTE HIRT:
Er hat ein solche Statt,
die auch kein' Kaiser hat,
die Tor aus schönsten Perlein sein,
die Maur' von puren Eolgestein,
die Gassen sind mit Gold besetzt,
dass sich das Aug' und G'müt ergetzt,
und was dergleichen mehr.

DER PILGER:
Ei, wohl ein großer Herr.

DER GUTE HIRT:
Bei allen diesen Überfluss
ist doch sein Freud gestört,
solang er annoch sehen muss,
das Wort mit Recht ihm g'höret,
sich anderwärts hin drehet,
mithin sein allzu große Lieb
aus Bosheit nur verschmäht.

DER PILGER:
Ich kann mich fast die Tränen
unmöglich mehr enthalten,
es möchte sich mein Herz
aus allzu bittrem Schmerz
in tausend Stück zerfalten.
Doch muss ich dich noch eins -
o schönster Jüngling - fragen,
du wollest mir auch sagen,
dass weil dein liebster Vater
sogar ein reicher Herr,
wie könnt es doch, dass er

Kedvesem, mondd hát,
ki vagy te,
és ki a te Atyád?

A jó pásztor
Az én Atyám oly' gazdag,
hogy hozzá hasonló nincs,
szolgáinak száma ezer,
és még ezerszer ennyi kész,
hogy őt szolgálja.

A zarándok
Valóban nagy, sőt mindennekfeletti
az ő dicsősége!

A jó pásztor
Oly városa van,
amelyben nem ül császár,
kapui a legszebb gyöngyökből,
falai színtiszta angelitből valók,
utcai arannyal bevonva úgy,
hogy az gyönyörködteti a szemet
és minden más érzéket véget nem érő módon.

A zarándok
Na, ez valóban nagy úr!

A jó pásztor
Mindezen nagy bőség ellenére
öröme nem lehet teljes
amíg azt kell látnia,
hogy az igaz szavát,
melyre máshol hajlanak,
az ő nagy szeretével egyetemben
mások csupán gonozságból elutasítják.

A zarándok
Könnyeimet immár
lehetetlenség visszatartanom,
szívem e mindennél
keserűbb fájdalomtól
ezer darabra szakad.
De még egyetlen egyet
- ó szépséges ifjú - hadd kérdezzek!
Mondd meg hát nekem,
ha a szeretett Atyád
ennyire gazdag úr,
hogyan lehetséges, hogy ő

Megjegyzés [M9]: Létezik ilyen.

Megjegyzés [M10]: Létezik a szó,
valami drágakő ez is.

Megjegyzés [M11]: trähénből

Megjegyzés [M12]: visszautasít

dich als sein einzigs Kind,
sogar zu streng verbind?
Er hätte ja die Wahl
aus der so großen Zahl,
ein' Diener zu befehlen,
dass er ihm nur aufs **weglichst** sollt',
sein Schaf bald widerstellen.
Zu dem dünkt mich hier oben,
es sei nichts dran gelegen,
dann weil dies rüdig Schaf
sein' eignen Herrn nicht ehrt,
so wärs der mich nicht wert,
dass ein so edler Knab
verlasst des Vaters Schoß,
begibt sich auch halb bloß
ganz fremd und unbekannt
in ein entferntes Land.
Dies ist ja unerhört,
was da dein liebster Vater,
von dir, mein schönstes Kind, begehrt!

DER GUTE HIRT:

Die allzu große Lieb
so mich und ihn bewogen,
die machte solchen Trieb,
hat mich hierher gezogen.
Das Schäflein möcht' vielleicht
des Dieners Stimm' nicht hören,
noch an sein Ruf sich kehren,
darum wollt ich allein,
der beste Mittler sein,
dasselbig persuadiren,
um dass ich's nur bald könnt'
zu meinem Vater führen.

DER PLIGER (Aria 2.da.)

Ach **schiegle** dich, mein Geist
betracht', wer dieser ist,
so dir nacheilt ganz unverweilt,
nur dich mit Lieb zu fangen.
Es ist der gute Hirt,
er suchet mit Begierd',
dass du von Leid
mögst in die Freud
zur Seeligkeit gelangen.

Verlasse doch die **schneide** Welt,
so **dir** mit List und Trick **nachstellt**,

téged, az egyszülött fiát
ily komoly zálogba adta?
Választhatott volna
a számtalan szolgálai közül egyet,
kinek azt parancsolja,
hogya az amilyen gyorsan csak lehet,
a nyáját egybeterelje.
Még az jár a fejében,
hogya tán nem kellett volna veled ezt tennie,
mert ha egy ily semmirekellő bárány
a saját urát sem tiszteli,
akkor hogyan lenne érdemes arra,
hogya érte egy nemes fiú
elhagyja apja kebelét,
és minden nélkül
egy teljesen idegen, ismeretlen
és messzi országba készül.
Teljességgel hallatlan,
mit tőled a te szeretett Atyád kíván,
én szépséges gyermekem!

A jó pásztor
A mindenek feletti szeretet az,
mi engem és őt is mozgat,
ez az, mi arra készítetett,
hogya egészen idáig eljöjjenek.
A bárány talán
nem hallaná meg egy szolga hangját,
nem térne meg a hívására,
ezért akartam én magam
a legjobb közvetítő lenni,
és rá akarom őt beszélni arra,
hogya engedje, hogya végre
Atyámhoz vezessenem.

A zarándok
Ah, lásd hát, én lelkem,
tekints arra,
ki minden késlekedés nélkül utánad siet,
hogya aztán szeretetével rabul ejtsen.
Ő a jó pásztor,
kinek minden vágya az,
hogya téged a szenvedésből
a Mennyország
örömébe vezessen.

Hagyd el a hitvány világot,
mely téged csalással és ámtással becserkész,

Megjegyzés [M13]: gyorsan, sebesen

Megjegyzés [M14]: odatekint,
leskelődik, bandzsít

Megjegyzés [M15]: Negatív- schned
und übel

Megjegyzés [M16]: nachstellen + D
volt régen

Megjegyzés [M17]: becserkész

sie heuchelt nur und schmeichlet zu
dich dermal eins zu stürzen.
So mache dich dann auf,
mit hurtig schnellem Lauf,
verlass', die sind gleich jetzt gestern,
die Zeit möcht sich verkürzen. (Da capo)

DER GUTE HIRT (Recit:)

Ach Schäflein, komme doch,
hör einmal meine Stimm',
und nehm' auf dich mein süßes Joch,
es ist ja leicht und ring.
Ich will dich auf den Armen
mit kindlichem Erbarmen
zu meinem Vater tragen.
So neige doch dein Ohr zu mir,
dann ich verschmach nur Lieb'sbegehr,
ach höre doch mein Klagen!

ARIA 3.tia:

GUTE HIRT:

Das Hirschlein nicht so schnell
zum kühlen Bächlein eilet,
als mein verliebte Seel'
dies flüchtig Schäflein sucht.
Darummen auch mein Herz
kein Augenblick verweilt,
bis dass sie es mit Schmerz
ergreift in ihrer Flucht.

Ach, dass doch diese Frei
mein Schäflein möcht' erkennen,
auf dass sie nicht die Reu
zu spät ergreifen muss.
An jetzt wär' noch die Zeit
ihr Unglück zu betränen,
dann alsdann hilft kein Leid,
noch auch die strengste Buß.
(Da Capo)

DER PILGER (Recit:)

Du daurest nicht, mein Kind,
wie länger man dich höret,
je größer sich vermehret
ein' hitzige Begierd,
um dir nur deinen Willen
mit Rat und Tat zu stillen,
damit du nach Verlangen

megetéveszt csak és hízeleg,
hogy aztán egyszer csak romokba döntsön.
Így hát kelj fel,
és sietve gyors léptekkel
hagyd ott, ki már a múlté,
egyre kevesebb az idő!

A jó pásztor
Ah, báránykám, jöjj hát,
halld meg végre hangomat,
és vedd magadra édes igám,
hisz az igazán könnyű, súlya is alig.
Saját kezemen szeretnélek téged
gyermeki könnyőreletességgemmel
az Atyámhoz vinni.
Fordítsd hát füledet hozzám,
mert csak szeretetedre szomjazom,
ó, hallgasd meg az én panaszom!

Ária

A jó pásztor
A szarvas nem siet annyira
a hűsítő patakocskához,
mint ahogy szerelmes lelkem
ezt az elszökött bárányt keresi.
Ezért hát szívem
egy szempillantást sem késlekedik,
míg fájdalmak közepette
utol nem éri azt szökésében.

Ah, bárcsak e szabadságot
felismerné a báránykám,
és így nem túl későn tanúsítana
megbánást.
Most lenne itt az ideje,
hogy gonosz cselekedeteit megsirassa,
mert aztán nem segít semmi fogadkozás,
sem pedig a legerősebb bűnbánat.

A zarándok

Nem untatsz, gyermekem,
sőt, minél hosszabban hallgat téged az ember,
annál inkább felébred benne
a heves vágyakozás,
hogy szándékosan
jótanáccsal és tetteivel segítse,

Megjegyzés [M18]: verschmachten
létezik t nélkül is - szűkséget szenved,
leginkább étel-italt, és ebben elszárad,
elpusztul, régen átvitt értelemben is.

Megjegyzés [M19]: Kérdés, hogy miért
nem seinem? A Schäflein itt végig nőnemű
főnévként van névmásosítva. Lehet, hogy a
Seelere utal.

auch ehest könnt' st umfangen
dein süße Liebesbürd.

DER GUTE HIRT:

Leb' wohl, mein lieber Fremdling!

DER PLIGER:

Gefall dich wohl, mein Kind.

DER GUTE HIRT:

Nur eines bitte dich,
gedenke doch auf mich,
dass wenn du sollst mein Schäflein sehen,
ihm hurtig wollst entgegen gehen,
anbei auch dieses melden,
dass ich vor Leid vergehe.
Wann ich's mit Ehezeit sehe,
vergesse ja nur nicht
auf diese meine Bitt':
ich will dies g'wiss vergelten.
Schäflein, Schäflein,
ach lass dein' Stimm' doch hören!

DER PILGER:

Ich kann mich nicht entwehren,
der allzu bitter Schmerz
dringt mir schon durch das Herz.
Ich möcht ein ganzen zähen Fluss
aus purem Leid vergießen,
und auch vor großem Kühner,
und wie pures Wachs zerfließen.
Dort läuft es ganz beherzt
das höchstbetäubte Kind,
durch ungebahnte Straßen,
ganz elend und verlassen,
ob es vielleicht noch find,
was ihm so heftig schmerzt.

Aria 4.ta:

Die Liebe hat kein Ziel,
sie achtet weder Hitz noch Kält,
und bleibt allzeit unverstellt,
ist ruhig und ganz still. (Fine)
Sie ist stark, wie der Tod,
verachtet alle Bitterkeit,
bleibt auch von Angst und Furcht befreit,
sie weiß von keiner Not. (Da Capo)

hogy aztán kívánalmad szerint
mielőbb átölelhesd
az édes-szeretett zálogod.

A jó pásztor
Ég veled, kedves idegen!

A zarándok
Minden jót neked, gyermekem!

A jó pásztor
Még csak egyet hadd kérjek tőled:
gondolj majd rám,
ha véletlen látnád a bárányomat,
kérlek, siess elébe,
és add tudtára,
hogy a szenvedéstől lankadok,
és ha rövidesen láthatom,
ne feledkezzen el
a kérésemről:
meg fogom ezt bizonyosan hálálni.
Bárányom, báránykám,
ah, hallasd hát hangodat!

A zarándok
Képtelen vagyok ennek ellenállni,
a túlon túl keserű fájdalom
áthatol még a szívemen is.
Soha ki nem apadó folyamot
öntök színtiszta szenvedésből,
mellyel még a legnagyobb hősök sem bírnak,
s mint a tiszta viasz, szétolvadnak.
Ott siet tetre készen
a szomorúsággal koronázott gyermek,
járatlan utakon,
teljesen nyomorultán és elhagyatottan,
remélve, hogy egyszer tán megtalálja,
ki neki oly heves fájdalmat okoz.

Ária
A szeretet nem számító,
és nem törődik se hőséggel, se hideggel,
és mindig őszinte,
csendes és egészen visszahúzódo.
A szeretet erős, mint a halál,
nem gondol a keserűségre,
szabad minden szorongástól és félelemtől,
semmilyen szükséget nem ismer.

Megjegyzés [M20]: elrabol, kifoszt
vagy lefegyverez, sich entwehren - ellenáll

SCENA 4.ta.

DAS VERLORNE SCHÄFLEIN

Recit:

Auf auf, ihr wild Syrenen,
die ihr so schmeichelnd singet,
lasst eure Stimm' ertönen,
dass s'Herz vor Freud aufspringet!
Hinweg mit voller Traurigkeit,
so nur verkürzt das Leben!
Es soll hinführen nichts als Freud
in meinen G'müte schweben:
Ich will die Welt genießen,
mit inn'resten Vergnügen,
und mich zum höchsten Ehrentron
des blinden Glückes verfügen,
da soll mir als nach Wünsche gehn',
und was nur lebt, zu Dienste stehn'.
Mit Mammons reichen Schätzen
will ich die Welt verblenden,
und alles nur ergötzen,
was sich zu mir wird wenden.

(SCENA 5.ta)

DER PILGER:

O freches Menschenkind,
wie redest so vor Messen?
Hast dann auf Gott vergessen,
der dich kann eilends stürzen
in bitter Angst und Not,
dein' Lebenszeit abkürzen
mit einem schnellen Tod?

DAS SCHÄFLEIN:

Ich bin noch jung an Jahren,
drum fürcht ich keinen Tod,
hab' auch noch nie erfahren,
was Jammer sei und Not:
Nach langen Jahr'n und Zeiten
werd ich mich schon bereiten
zu einem bessern Leb'n.
Mich gänzlich Gott ergeb'n
jetzt ist es noch zu früh,
der Welt den Korb zu geben,
mir g'fällt die süße Ruh'
und ein vergnügtes Leben.

DER PILGER:

4. kép

Az elveszett bárány

Recitativo

Fel hát, ti vad szirének,
kik oly hízelgő hangon énekeltek,
zendítsétek meg hangotok,
hogy a szív az örömtől ugránozzék!
El a mindent betöltő szomorúsággal,
hisz az csak megrövidíti az életet!
Semmi más nem vezethet
az élvezetek ringatásába, mint az életöröm:
élvezni akarom, mit a világ ád,
legbelsőbb kéjjel,
hogy aztán a vak szerencse
legmagasabb trónjához siessek,
ahol úgy lesz minden, mint ahogy én kívánom,
és minden, mi él, parancsolmat lesi.
Mammon gazdag kincseivel
vakítom el a világot,
és így folyvást gyönyört okozok mindennek,
mi csak velem szembekerül.

5. jelenet

A zarándok

Ó, szentelen gyermek,
hogy szólhatsz így minden mérték nélkül?
T'án elfelejtetted Istent,
ki téged egy szempillantás alatt
keserű félelembe és szükségbe taszíthat,
vagy életed idejét
gyors halállal lerövidítheti?

A bárány

Még fiatal éveimben járok,
így hát nem félem a halált,
és még soha nem kellett megtapasztalnom,
mit jelent a bánat és a nélkülözés.
Hosszú évek és sok idő után
majd felkészülök
egy jobb életre.
Magamat Istennek teljesen átadni
most még nagyon korai volna,
a világot kikoszorazni végképp:
kedvemere való az édes nyugalom
és a megelégedett élet.

Megjegyzés [M21]: wild inkább

Dies stehet nicht in deiner Macht,
die so kostbare Zeit hinaus
so lang und weit nach
eig'nen B'lieb'n zu setzen.
Es denn könnt sich Angst füg'n
du möchtest dich selbst betrüg'n,
und deine Seel' verletzen.
Erwäg, dass nach dem Tod
erfolgt das strenge G'richt,
des Richters Angesicht
wird dich damál erschrecken,
wo du wirst rufen ängstlich,
die Berg' soll'n dich bedecken.
Was Elend, Angst und Plag
gleich einem Donnerschlag
wird dich da überfallen,
wann endlich wird erschallen
die g'richtliche Sentenz:
Pack dich von mir nun fort
an jenes Jammerort,
du bist von mir vermaaleidit
von nun an bis in Ewigkeit.
Ach, schreckensvolles Wort!
Ei, lass dir doch jetzt raten,
dass dein' kostbare Seel'
nicht einstens in der Höll
muss ewig schmerzhaft braten.

DAS SCHÄFLEIN

Wer hat dir G'walt gegeben,
dass du mein frohes Leben
so eifrig darfst bestrafen?
Ich merke gar zu wohl,
dass du der Armut voll,
darum pack dich von hinnen,
und tue dich nicht erkühnen
mir ferner was zu schaffen.

DER PLIGER:

O höchst beglückte Armut,
du bist wohl hoch zu preisen,
weil dich, wann du nur mit Geduld
erträgst den Last ganz unverschuld,
die Engel werden speisen.

DAS SCHÄFLEIN:

So sage doch, wer bist du dann,
wohin geht deine Straße?

A zárándok
Nem áll hatalmadban
az oly értékes időt
saját kedved szerint
meghosszabbítani.
Hirtelen félelem foghat el,
saját magad csalog meg,
és veszejted el lelked.
Gondold csak el, hogy haláloed után
kőkemény ítélet vár rád,
a bíró tekintete
borzaszt majd el,
s rémülettől telve kiáltozol,
a sírhant takar csak be.
Nyomorúság, szorongatás és kín
mint villámcsapás
támad majd terád,
mikor végre felharsan
az igaz ítélet:
„Távozz tőlem
a síralom helyére,
átkozott vagy
mostantól fogva minörökké.”
Ah, félelemet ébresztő szó!
Jaj, fogadd hát meg a tanácsot,
nehogy értékes lelkednek
a pokol mélyén
kelljen örökké tartó fájdalomban égnie.

A bárány
Ki adta neked a hatalmat,
hogy a boldog életem
ily buzgón korhold?
Látom ám jól,
hogy csupa nyomorúság vagy,
így hát távozz innen,
és álmodni se merj arról,
hogy valaha is közöd lesz hozzám!

A zárándok
Ó, legboldogságosabb szegénység,
valóban dicsérni való vagy mindenek felett,
mert ha türelemmel
elviseled a terhet, jóllehet vétlen vagy,
az angyalok fognak majd táplálni.

A bárány
Na, mondd csak, ki vagy te,

Megjegyzés [M22]: sich fügen:
schicksalhaft eintreten

Megjegyzés [M23]: régen lehetett
semlegesnemű is

Megjegyzés [M24]: Régen volt
hímnemű formája is.

DER PILGER:

Ich bin ein armer Pilgersmann
von alter Welt verlassen,
mein Weg ist nach Jerusalem
ein Wohlfahrt anzustellen,
dadurch zugleich in Himmelreich
ein Wohnbiet'n zu erwählen:
dann eine so beschwerte Reis'
wird auch von Gott mit größtem Fleiß
aufs allerbest' belohnet.

DAS SCHÄFFLEIN:

Du red'st nur von Beschwerlichkeit,
von Armut, Not und Bitterheit:
dies' bin ich nicht gewohnt.

DER PILGER:

Betracht nur die vier letzte Ding,
sie machen alles leicht und ring,
wann dich nur willst bequemen.

DAS SCHÄFFLEIN:

Was denkte wohl die schlaue Welt,
wann ich verließ mein Gut und Geld,
müsst mich ja herzlich schämen.

DER PILGER:

Leg' alle Scham von dir hin dann,
verlass die schnöde Erd',
das Himmelreich ist ohn' Vergleich
viel tausendmal mehr wert.

DAS SCHÄFFLEIN:

Begib dich hin nach deinem Sinn,
ich halt es mit der Welt.
Dein bähres Wort find' hier kein Ort
ich tue, was mir gefällt.

ARIA 5.ta.

Hinweg mit der Melancholie,
und was dergleichen Fantasie
so nur den Menschen kränket.
Mein Gustus ist nur dies allein:
vergnügt und aufrecht fröhlich sein,
ich lass mich nicht einschränken.

(Fine)

merre vezet utad?

A zarándok

Szegény zarándok vagyok,
kivel már nem törődik a világ,
utam Jeruzsálembé visz,
hogy üdvösségre találjak,
és ezáltal a mennyországban
lakóhelyet választhassak:
mert egy ily nehéz utazást
a legnagyobb sietséggel maga Isten is
bőkezűen megjutalmaz.

A bárányka

Csak nehézségekről beszélsz,
szegénységről, nélkülözésről és keserúségről:
mindezekhez nem vagyok hozzászokva.

A zarándok

Csak a négy végső dolgot tartsd szemed előtt,
ezek mindent könnyűvé és súlytalanná tesznek,
ha végre megpihenni szeretnél.

A bárány

De mit gondolna rólam a család világ?
Ha elvesztem javamat és pénzemet,
bizony igencsak szegyenkezmem kellene!

A zarándok

Engedd el minden szégyenérzeted,
és hagyd hátra ez az álnok földet,
mert a Mennyország ehhez nem fogható,
és ezerszer többet ér.

A bárány

Te csak tartsd arra, merre gondolatod vezet,
én a világgal tartok.
A kemény szavaid itt nem találnak meghallgatásra,
úgy teszek, ahogy az nekem tetszik.

Ária

Félre hát a szomorkodással,
és a hasonló képzetekkel,
melyek csak megbetegítik az embert!
Ínyemre csak ez van:
elégedetten és igazán boldogan élni.
Nem hagyom, hogy korlátok közé szorítsanak.

Megjegyzés [M25]: ring = leicht an Gewicht, schnell, beweglich, bequemlich, wohltuend

Die Flora ihre Blumenrund
mir ganz freigebig präsentiert,
die Ceres Frucht bescheret.
Der Bacchus kommet selbst daher,
spendieret süße Traubenbeer,
der Götter Schaar mich ehret. (Da Capo)

ACTUS 2.dus. SCENA 1.ma

DER GUTE HIRT: (Recit)
Nun bin ich mied und matt
bergauf und -ab gelaufen,
hab dennoch nichts zu hoffen,
das Schäflein weicht aus,
wo es mich nur verspühret,
drum merk' ich schon voraus,
dass es freiwillig irret:
jedoch nur nicht verzagt,
es sei noch einmal g'wagt
ich b'schwöre euch, ihr Berg und Tal,
antwortet durch den Widerhall,
wo ich dasselb erfrage?

ECHO:
Frage!

DER HIRT:
So zeige mir mit einem Wort:
wo ist dann der gewünschte Ort,
dass ich mich nicht verweile?

ECHO:
Eile!

DER HIRT:
Mit dem bin ich noch nicht verg'wisst,
wo doch der liebe Flüchtling ist,
weil du mich nur verirrest.

ECHO:
Irrest.

DER HIRT:
Ich hab' dies Schäflein also gern,
dass wenn auch denen tausend wär'n,
so gienge ich zu G'fallen.

ECHO:

Flora az ő virágfolyamát
elém gazdagon tárja,
Ceres gyümölcsökkel ajándékoz meg.
Bacchus maga társul melléjük
és édes szőlőszemeket ad,
és engem az istenek serege dicsér.

Második felvonás, első jelenet

A jó pásztor
Így hát fáradságot nem kímélve
hegyre fel és hegyről le vándoroltam,
de nem reménykedhetem semmiben,
mert a báránycám kitér előlem

amikor észrevesz engem,
jól tudom már,
hogy saját akaratából tévelyeg.
De nem csüggedve
egyetlen egyszer még megpróbálok,
esküszöm erre, ti hegy és völgy,
válaszolatok most a visszhanggal,
ha kérdezlek titeket!

Visszahang:
Kérdezz!

A pásztor:
Mondd meg egyetlen szóval,
hogy el ne késsek:
Hol van az az áhított hely?

Visszhang:
Siess!

A pásztor:
Ezzel még nem bizonyosodtam meg arról,
hogy hol van a szeretett szökevényem,
mivel te csak összezavarsz!

Visszahang:
Tévedsz.

A pásztor:
Annyira kedves számomra e bárány,
hogy ha ezer ilyen is lenne,
mindegyiket megkeresném.

Megjegyzés [M26]: der Götter Schaar - eredetileg Götterhaar - esetleg babérkoszorú lehetne az a változat

Megjegyzés [M27]: mied und matt = fáradt, kedvetlen

Megjegyzés [M28]: észlel, észrevesz

Allen.

DER HIRT:

Ja-ja, ein jedes b'onders ich
wollt' ich ganz mild und sänftiglich
auf meinen Schultern tragen.
Jedoch was nuzt mein Fragen,
der angenehme Echo
kann mir kein B'scheid erteilen,
weil in eine große Liebsbegürd,
dadurch vielmehr wird angeführt,
ich tue mich nur verweilen.

ARIA 6.ta.

Auf, auf, mit hurtig schnellem Lauf,
ihr meine matte Glieder!
Begebt euch hin und wieder,
und suchet nur mit frischem Mut,
das schon so lang verlorne Gut,
ob schon mit eurem Blut. (Fine)

Nur fort an jenes gewünschte Ort,
allwo mein Schäflein weidet!
Ohn' mich doch Mangel leidet,
damit es nur bald werd' begleitet,
mit meinen süßen Trost erquickt,
in Sünden nicht erstickt. (Da Capo)

SCENA 2.da.

DER PILGER (Recit) :

O, du geheiligter Ort,
ich sehe dich schon von weiten
annehmlich hervorblicken.
Ach tue mich nur b'glicken,
mit inn'erstem Verlangen
wünsch' ich bald zu gelangen
an jene Freuden fort.

(SCENA 3.tia.):

DAS SCHÄFLEIN

Was suchest du all dort?

DER PILGER:

Nichts anders, als die Sünden,
die mich so schmerzlich quell'n,
um Wohlstand meiner Seel'n
reumütig all zu büßen.

Visszhang:

Mindet.

A pásztor:

Igen-igen, különösképp egyet szeretnék közülük
óvatosan és finoman
a vállamon hordozni.
De mit ér a kérdezősködésem,
ha a kellemes visszhang
semmi bizonyosságot nem ad,
mivel egy ily nagy szerelmi vágy
sokkal inkább vezet jó felé engem,
ezzel csak tovább késlekedem.

Ária

Fel, fel, sietve, gyors futamban,
én megfáradt tagjaim!
Oda és vissza fussatok,
és keressétek megújult kedvvel
az oly rég elveszett kincsetek,
még ha vért is hullajtotok érte!

Tova hát ama helyre,
bárhol is legeljen a bárányom!
Nélkülem ugyanis szükséget szenved,
nemsokára magam kísérem,
édes vígaszommal felüdítem,
hogya a bűnbe bele ne fulladjon.

2. jelenet

A zarándok

Ó, te megszentelt hely,
már messziről látlak,
ahogy előkelő pompával feltűnsz.
Ah, tégy engem boldoggá,
legbensőbb vágyam
kívánja, hogy mihamarabb
eljuthassak abba az örömbé.

3. jelenet

A bárány

Mit keresel te arra?

A zarándok

Nem más, mint a bűnöket,
melyek fájdalmasan kinoznak,
és melyeket lelkem üdvéért

Megjegyzés [M29]: führenre javítva,
így a rím is megvan

Megjegyzés [M30]: beglücken lenne,
de akkor elveszik a rím.

DAS SCHÄFLEIN:

Ich denke was vor Lustbarkeit
du sollst allda genießen.

DER PILGER:

Du red'st von lauten Freuden,
da wär doch nur mit Leiden
in jene Glori kommen.
Der Himmel sonst auch keinen acht,
wer nicht die böse Welt veracht,
er ist zur für die Frommen.

DAS SCHÄFLEIN:

Mein Himmel ist die Erd,
die schätz' ich hoch und wert,
dann sie trifft mir in Willen ein,
mit Lust, was kann erdenklich sein,
nur als noch Wunsch beschert.

DER PILGER:

Frevle nicht zu sehr,
es könnte sich vielleicht
das Schäflein gähling werden,
wo du weg'n deines Übermuts
dein Leb'n könntst kläglich enden.

DAS SCHÄFLEIN:

Ich merke schon, du seiest
jener Wandersmann,
so mir vor etlich Jahren
so heftig zu gestrafen.
Begibe dich von dannen,
tue mich darmit verschonen,
wenn du nicht willst erfahren,
dass alle diese Wort
aufs Schäfe werden g'rochen.

ARIA 7.ma. Duetto

PILGER

Deine froh Wort ich verachte,
wenn ich nur bei mir betrachte,
dass die Welt nicht schaden kann.

DAS SCHÄFLEIN

Halte in mit dein Vertrauen
nicht so keck darauf tue bauen,
denn die Welt fürcht jedermann.

töredelmesen megbánok.

A bárány

Azt gondolnám, hogy a gyönyörökből
valamennyit mégiscsak élvezned kellene.

A zarándok

Te a harsogó örömről beszélsz,
miközben csak a szenvedésen keresztül
lehet ama dicsőségre eljutni.
A menny azzal nem is törődik,
ki a gaz világot meg nem veti,
az csak a jámbor számára nyitott.

A bárány

Az én mennyországom a Föld,
azt tartom nagyra és azt értékelem,
az való igazán a kedvemre.
A gyönyör az, min az ember esze járhat,
és csak azon, mi beteljesíthető vágy.

A zarándok

Nem káromolj túlságosan,
mert a bárányka esetleg
esendő lehet,
és a nagyképűséged miatt
életed nyomorúságos véget érhet.

A bárány

Látom én már, te vagy
az a vándor,
ki engem már évekkkel ezelőtt is
hevesen ostromozott.
Tárgulj innét,
kímélj meg engem attól, - ha te magad nem akarod
megtapasztalni ugyanazt -
hogy ezeket a szavakat
a bárányra olvasod.

Duetto

A zarándok

Nem törődöm a vidám szavaiddal,
még ha magam jól látom is,
hogy a világ nekem nem árthat.

A bárány

Hagyd hát abba a bizakodást,
ne építs rá semmit, mi étellel teli,

Megjegyzés [M31]: genießen lenne, de akkor elveszik a rím.

Megjegyzés [M32]: megad, ajándékoz

Megjegyzés [M33]: gählinger Todgyors, hirtelen halál

Megjegyzés [M34]: gerechen - összeszámolni, összerak, zusammenscharren - itt rászámol

Megjegyzés [W35]: inne halten = valamilyen tevékenységben megáll

Ich mein' Hoffnung auf Gott setze,
Ich allein das Irdisch' schätze
fort dem nach mit eitler Forcht,
(die) weil mein Herz nur Gott gehorcht.
fort dem nach mit eitler Forcht,
weil mein Herz der Welt gehorcht,
Schmeichlerei kann nicht vergnügen,
Heuchlerei tut nur betrügen,
forth hin dann mit falscher Freud,
mich vergnügt die Ewigkeit.
fort hin dann mit falschem Leid,
mich vergnügt die Zeitlichkeit.

SCENA 4. ta.

DER GUTE HIRT

Endlich bin ich so weit gekommen,
dass ich von Kindheit auf
mein ganzen Lebenslauf
elendig ausgebracht
mit Hunger, Durst auch Hitz und Kält,
durchstreichte ich Gott manches Feld,
durch Berg und ungebahnte Straßen
ging ich von aller Welt verlassen.
Nun aber hat' ich zugetrag'n,
dass ich zur gwünschten Stunde
mein Schäflein wieder funde.
Allein was Angst, was Schmerz
empfunde nicht mein Herz,
da dieses mitten in der Schaar
mit Wölfen stark umgeben
war ich kraftlos herumblisse.
Was war nun da zu tun?
Die Lieb erhielt die Oberhand,
dass ich das werthe Liebespfand
aus ihren Klauen risse.
Jedoch wie blutig und erschrecklich
war dieser scharfe Streit,
da ich mich sah umgeben
mit grimmig vollen Löwen,
die waren schon bereit
mich gänzlich zu verschlingen,
ja auch mit größter Freud
in bitterm Tod zu bringen.
Dies ware nicht erklecklich,
sie suchten meinen Tod

mert a világot bizony mindenki féli.

Reményemet Istenbe helyezem
Számomra csak az evilági értékes
felejtse hát a hiábavaló félelmet,
mert szívem csak Istennek engedelmeskedik.
felejtse hát a hiábavaló félelmet,
mert szívem csak e világnak engedelmeskedik.
A hízelgő szó ki nem elégít,
A tettetés csak átejt,
le a hamis örömmel,
engem csak az örökkévaló gyönyörködtet.
le a hamis szenvedéssel,
engem csak az evilági gyönyörködtet.

4. jelenet

A jó pásztor
Mostanra odáig jutottam,
hogy gyermekkoromtól kezdve
az egész életemet
nyomorúságosan töltöttem
éhezéssel, szomjazással, hidegben-melegben,
keresztül-kasul jártam Isten háta mögött,
hegyen és járatlan utakon,
a világtól teljesen egyhagyatottan.
Most azonban el kell jönnie annak,
hogy a hőn áhított órában
báránycámat végre újra feltaláljam.
Jóllehet félelmet vagy fájdalmat
nem érzett szívem,
pedig azt körbevette
számtalan farkas serege,
s az erőtlenség harapásukkal szemben.
Mit lehetett volna tenni?
A szeretet győzedelmeskedni fog,
és a számomra oly értékes és szeretett zálogot
az ő karmaik közül kiragadom.
De bármennyire véres és rettenetes
volt eme éles harc,
melyben láttam, ahogy
haraggal eltelt oroszlánok körbevesznek,
melyek készen álltak arra,
hogy egyben elnyeljenek,
és a legnagyobb örömmel
vigyenek a keserű halálra.
És ha ez még nem lett volna elegendő,

Megjegyzés [M36]: Furcht lenne ma.

Megjegyzés [M37]: fand régies alakja, Konjunktívban használatos ma is.

Megjegyzés [W38]: = a győztes kéz

Megjegyzés [W39]: számeli fölény, jelentős

mit all'n erdenklig'n
Spott aufs eifrig zu befördern,
und hefteten mich an
auf diesen Kreuzes Stamm,
all wo ich auch gar willig
von Grund des Herzens sterbe,
nur dass mein liebstes Schäflein
die Freiheit naher erbe.

(SCENA 5.ta.)

DER PILGER:

Wie ich von dir jetzt nehme ab,
so bist du jener g'weste Knab,
wo ich vor wenig Jahren
so vieles Leid und Traurigkeit
aus deinem Mund erfahren.
Ach kann dann eine größ're Lieb
auf dieser runden Erden
in eines Menschen Herz
mit ein' dergleichen Schmerz
wohl auch gefunden werden?
Wer möchte wohl ihn denken,
dass auch an ein' so helign' Ort
geschehen könnt' ein solcher Mord,
und man die größte Unschuld selbst
an Kreuzstamm sollte henken.
(Lamentabile) Mein Mund erstummet schon,
mein Herz in Leib erstarret,
weil ich vor bittren Tränen
kein Wort mehr sprechen kann.

DER HIRT:

O ihr alle,
die ihr vorbei nun gehet,
betrachtet und auch sehet,
ob wohl ein Schmerzen sei,
der meinem Schmerz gleicht.
Die Sonn und Mond erleichet,
die harten Felsen springen,
die toten Körper selbst
aus ihren Gräben dringen.
Ja, alles, was nur lebt,
erzeigt sich schmerz- und kläglich,
das harte Sündersherz
bleibt doch ganz unbeweglich.
O, wann du es erreitest,
und zwar an jetzo noch
in diesen deinen Tügen,

halálomat
az elképzelt legmaróbb gúnnnyal
próbálták minél hamarabb előidézni,
és felszegeztek
eme kereszt fájára,
ahol készen voltam
szívem szerint akár meg is halni,
csak hogy az én kis bányom
szabadságát örökölje.

5. jelenet

A zárándok

Ahogy téged felismerlek,
te vagy az az egykori ifjú,
ki néhány évvel ezelőtt
oly sok szenvedésről
és szomorúságról mesélt.
Ah, hát lehetséges ennél nagyobb szeretetet kerek e
világon
bármelyik ember szívében találni,
úgy, hogy amellet ugyanily nagy
fájdalom lakoznék?
Ki gondolná,
hogy egy ilyen szent helyen
egy ehhez fogható gyilkosság történhet,
és hogy magát a legtisztább ártatlanságot
fognák a keresztre felfeszíteni?
A szám elnémul most,
szívem lüktetése testemben megáll,
mert a keserű könnyektől
egy szót többet ki nem mondhatok.

A pásztor:

Ó, ti mind,
kik átmentek az úton,
nézzétek és lássátok,
hogy vajon van-e még ilyen fájdalom,
mely az enyémhez hasonló.
A Nap és a Hold elhomályosul,
a kemény sziklák megnyílnak,
a halottak teste is
elötör a sírokból.
Igen, minden, mi él
fájdalommal és panasszal telve,
csak a bűnösök megkeményített szíve
nem indul meg ezen.
Ó, ha erre jársz,
és főleg, ha most,

Megjegyzés [W40]: Vkiről levesz,
levezet

Megjegyzés [M41]: gewesen helyett
mellett használatos, „egykori”, ha különálló
jelző

Megjegyzés [M42]: erreiten tök mást
jelent: lovagol egy irányba, lóval valakit
beér. Az is lehet, hogy arra utal, hogy
meglátod a fentieket (Hiszen erre utal a
szöveg eleje), azaz ha erre jársz.

wie sollt dein G'müte doch
zur Buße ich bewegen.

ARIA 8.va.

Steinhartes Felsenherz,
wie lang wirst noch verharren?
Dein Reu und Buß vor Starren
betracht' den bitterm Schmerz!
Gott lässt mit sich nicht stillen,
willst du sein Rach' nicht füllen,
so meid der Sünden Scherz!
Dann sehe mich doch an,
wie er mich nicht verschonet,
sogar zum Tod verbannet,
als sein selbst eignen Sohn
nur bloß weg'n deiner Sünden,
auf dass du solltest fünden
Verzeihung und auch Pardon.

SCENA 6.ta.

DAS WIEDER GEFUNDENE UND DANKBARE SCHÄFLEIN

O du gebenedei, guter Hirt,
der du mich hast herausgeführt
aus Jammer, Angst und Nöten,
du hättst' ja meiner Wenigkeit
am g'ringsten nicht vonnöten,
was große Lieb nun damit sein
in deiner Brust gewesen,
dass du mit solcher schweren Pein
dein Schäflein hast erlösen.
Du hattest weder Ehr und Preis
jemal von mir zu hoffen,
und dennoch bist mit größtem Fleiß
mir ständig zugeloffen:
Ich werfe mich als Staub und Kot
zu dein verwundten Füßen,
betrachte doch als Mensch und Gott,
wie meine Tränen flüessn.
Drum bitte dich herzinniglich,
verzeih, was ich begangen,
verleih auch mir, dass ich zu dir
dorthin bald mög' gelangen.

CHORUS DEREN HIRTEN

So komme dann herbei,
du gliebte Schäferherd',
weil dich der gute Hirt

ezekben a napokban,
lelkedet
még a bűnbánatra indíthatom.

Ária

Közkemény sziklaszív,
meddig ragaszkodsz még tévutadhoz?
Bánattal és bűnbánással telve
tekints a keserű fájdalomra!
Isten csak úgy nem békél meg.
Ha bosszúját el akarod kerülni,
akkor ne incselkedj a bűnnel!
Nézz hát énrám,
lásd, hogy engem sem kímélt,
sőt halálra adott engemet,
egyszülött fiát
a te vétkeid miatt,
azért hogy megbocsátásban és
bűnbocsánatban lehessen részed!

6. jelenet

A megtalált és hálás bárányka

Ó, áldott jó pásztor,
ki engem kivezettél
nyomorúságból, félelemből és szükségből,
az én kicsinységemre
neked egy cseppet sem volt szükséged,
mégis, a nagy szeretetedben,
mely kebledben lakozik,
ily szörnyű kínok által
megváltottad a bárányodat.
Nem remélhetél tőlem soha
sem tiszteletet, sem dicséretet,
és ennek ellenére a legnagyobb igyekezettel
sietté fíradhatatlanul utánam.
Mint porszem vagy sárdarab
borulok le most megsebzett lábad elé,
nézd, ki ember és Isten vagy,
hogy folynak könnyeim.
Ezért hát szívem minden rezdülésével kérlek,
bocsásd meg, mit elkövettem,
és add meg, hogy majd
a túlvilágon én is hozzád tartozhassak.

A pásztorok kórusa
Gyűlj hát ide mind,
te szeretett nyáj,

Megjegyzés [W43]: starren vor -
valamivel eltelve

Megjegyzés [M44]: laufen lenne a
partizip perfekt ma

Megjegyzés [M45]: fließen lenne

so sehnlich selbst begehrt,
gib dich zu seinem Schäferstab,
den dir das Kreuz vorstellet,
bei da neuhafte Seufzer ab
so machst dich auserwählet.

DER PILGER:

So sei es dann gewagt,
mit ganz beherztem Mut
werf ich mich vor dir nieder,
du allerhöchstes Gut.

DER SCHÄFLEIN:

Auch ich fall dir zu Füßen
o du, vermächter Gott,
sich meine Augen flüssen,
weil ich hab dein Gebot
so vielmals übertreten.
Ach tu's mich doch erretten
von jener Höllennot!

CHORUS DEREN SCHÄFLEIN

So lasst uns auch dann gehen,
und Gottes Huld anflehen,
auf dass wir allzugleich
die Sünde recht bereuen,
und in des Vaters Reich
uns ewig mög'n erfreuen.

FINE.

mert a jó pásztor
utánad oly nagy vágyakozással volt.
Rendeld magad pásztorbotja alá,
mely keresztet készíti elő számodra,
és sóhajaid közepette
te magad leszel a kiválasztott.

A zárándok:

Így hát ezt merem cselekedni:
szívem minden szándékával
leborulok előtted,
te mindenekfeletti jószág.

A bárány

Én is lábad elé hullok,
ó, te hatalmas Isten,
szemembe könny szökik,
mivel parancsodat
annyiszor megszegtem.
Ah, ments meg mégis engem
a pokol ama kínjaitól!

A pásztorok kórusa

Induljunk hát mind,
és könyörögjünk Isten irgalmárét,
és mindezek mellett
bánjuk meg szívből bűneinket,
hogy aztán Atyjának birodalmában
mindörökké örvendezzünk.